

Nr 23

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner om begränsning av möjligheterna till avdrag för gäldränta vid inkomsttaxeringen m. m.

(2:a avd.)

Bevillningsutskottet upptar till behandling i ett sammanhang följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 128 av herrar *Yngve Persson* och *Tage Johansson* samt II: 152 av herr *Lindkvist m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning och förslag som syftar till att begränsa de möjligheter som skattelagstiftningen nu medger till avdrag för gäldränta vid taxering;

2) de likalydande motionerna I: 327 av herr *Herbert Larsson m. fl.* och II: 373 av herr *Lindkvist m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till sådan ändring av beskattningsreglerna att innehav av bostadsrätt jämställs med innehav av småhus.

Skuldränta är en avdragsgill kostnad vid inkomstbeskattningen, oberoende av om det lånade kapitalet är nedlagt i viss förvärvskälla eller inte. I den mån fråga är om ränta på lånat kapital, som investerats i viss förvärvskälla, är räntan avdragsgill i denna förvärvskälla enligt 22, 25, 29, 33 och 36 §§ kommunalskattelagen. Beträffande inkomst av kapital avser avdragsrätten enligt 39 § samma lag sådan ränta som inte skall dras av i annan förvärvskälla.

För fastighet som är inrättad till bostad åt högst två familjer skall enligt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen inkomstberäkningen ske enligt schablon. För sådan fastighet med taxeringsvärde icke överstigande 100 000 kr. upp-tas bruttointäkten till 2 % av taxeringsvärdet. Är taxeringsvärdet högre tillämpas 2 % i botten och 4 % för den del av taxeringsvärdet som ligger mellan 100 000 och 200 000 kr. samt 8 % för den del av taxeringsvärdet som ligger däröver. Från bruttointäkten får jämlikt 25 § 3 mom. avdrag göras för ränta på lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt, i förekommande fall, för tomträttsavgäld eller liknande avgäld. Avdrag för övriga fastighetsomkostnader får däremot inte ske. Är ägaren fysisk person, som är mantals-skriven på fastigheten, medges därjämte ett extra avdrag med 200 kr., dock att detta avdrag inte får överstiga bruttointäktens belopp. Angivna regler för förenklad inkomstberäkning (schablonbeskattning) gäller även om fas-

tigheten utöver bostad åt en eller två familjer innehåller något enstaka rum för uthyrning eller i ringa omfattning kan användas för annat ändamål än som bostad. Schablonen tillämpas däremot ej om fastigheten regelbundet och i icke blott ringa omfattning i förvärvssyfte utnyttjas på annat sätt än för uthyrning till stadigvarande bostad eller som bostad åt ägaren.

Är förutsättningarna för tillämpning av reglerna för schablonbeskattning inte uppfyllda, skall inkomstberäkningen ske enligt vanliga grunder. Detta innebär att som inkomst skall upptas hyresvärdet av egen bostad i fastigheten samt influtna hyror, varifrån avdrag får göras för omkostnader såsom ränteutgifter, reparationer, beräknad värdeminskning osv.

För fastigheter tillhöriga bostadsföreningar och bostadsaktiebolag samt deras medlemmar gäller att hela beskattningen ligger på föreningen eller bolaget. De enskilda medlemmarna skall, i den mån de själva bebor sina lägenheter, inte uppge någon inkomst av dessa. Om de däremot hyr ut lägenheterna, kan skattepliktig inkomst uppkomma. Denna inkomst skall då upptas som intäkt av kapital. Procenttalet för inkomstberäkningen utgör i fråga om bostadsföreningarnas och bostadsaktiebolagens fastigheter 3. Avdrag får — liksom i fråga om egnahemsvillorna — göras för ränta på lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt för tomträttsavgäld eller liknande avgäld.

Villabeskattningsutredningen diskuterade (Stencil Fi 1966:4) ingående möjligheterna till en begränsning av rätten till skuldränteavdrag vid schablontaxeringen av en- och tvåfamiljsfastigheter. Utredningen ansåg praktiska svårigheter utgöra det främsta skälet mot att omkonstruera schablonmetoden för villabeskattningen genom att angripa ränteavdraget. Om man skulle förbjuda avdrag för gälldränta eller införa en spärregel för ränteavdraget, måste man ofta bestämma till vilken förvärvskälla det lånade kapitalet och den därmed sammanhängande skuldräntan hörde. Skulle avdragsrätten för ränta upphävas helt eller delvis just för denna speciella förvärvskälla men i övrigt bibehållas torde den praktiska konsekvensen bli att många skattskyldiga sökte att i annan förvärvskälla tillgodogöra sig avdrag för inteckningsränta som egentligen avsåg villafastighet. Det torde vara uppenbart att taxeringsmyndigheterna ofta skulle sakna möjlighet att motbevisa den skattskyldiges påståenden om till vilken förvärvskälla räntan hörde. Så skulle särskilt vara fallet när villaägaren även redovisade inkomst från förvärvskällorna rörelse eller jordbruksfastighet. Skattskyldiga med möjlighet att ta upp borgenslån i stället för inteckningslån skulle säkerligen också bli svåra att kontrollera. En omkonstruktion av villaschablonen så att ränteavdragen helt utgick eller reducerades skulle därför enligt utredningens mening behöva kompletteras med regler i syfte att eliminera möjligheten att kunna överföra ränteavdraget till annan förvärvskälla. Utredningen diskuterade olika kompletteringsalternativ för sådant ändamål men fann dessa ytterst komplicerade och trots detta föga tillförlitliga från kon-

trollsynpunkt. Utredningen ansåg sig därför inte kunna förorda en omkonstruktion av villabeskattningen med utgångspunkt från ränteavdraget. Utredningen ansåg dock att frågan om en begränsning av rätten till avdrag för gäldränta med hänsyn till att räntan kunde anses utgöra levnadskostnad borde prövas i ett vidare sammanhang.

I prop. 1966: 151, som grundades på villabeskattningsutredningens förslag, uttalade departementschefen, att ingen remissinstans velat anvisa någon annan väg att angripa problemet än via schablonens intäktssida, varför allmän enighet rådde om att lösningen inte borde sökas i en begränsning av avdragsrätten för gäldränta.

Frågornas tidigare behandling

Utskottet hade år 1966 att ta ställning till motioner i vilka framhölls att beskattningsreglerna medförde högre boendekostnader för innehavare av bostadsrättslägenhet än för villaägare. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 15 erinrade utskottet därvid om att de — säkerligen åtskilliga — bostadsrättsinnehavare, som finansierat sin bostadsrättslägenhet med lånade medel, fick dra av räntan på dessa i inkomstkällan kapital.

Motionerna

I: 128 och II: 152

Gäldränteavdrag får göras alldeles oavsett hur skulden uppstått, således även för ren lyxkonsumtion. Den som har råd att låna pengar till en lyxvilla eller en lyxkryssare åtnjuter därvid förmåner som aldrig kan komma i fråga för andra medborgare. Konsekvensen av denna generösa avdragsrätt är i åtskilliga fall att skatter övervältras från dem som har ekonomiska förutsättningar till lyxkonsumtion till dem som över huvud taget inte har råd att låna pengar. Detta strider mot det svenska samhällets strävan i övrigt till en rättvis beskattning.

Man kan tänka sig skilda lösningar på detta problem. En utväg vore att begränsa vissa gäldränteavdrag upp till ett visst maximibelopp. En annan möjlighet vore att enbart slopa den förmån som anges i 39 § kommunal-skattelagen, nämligen rätten till avdrag för sådan ränta som inte skall dras av i annan förvärvskälla. Förslagen skulle dock medföra konsekvenser som för dagen inte kan överblickas. Innan definitiv ställning tas till de skilda alternativ som kan komma i fråga måste en grundlig undersökning göras av de konsekvenser som ändringar i skattelagstiftningen i motionernas syfte kan komma att leda till.

I: 327 och II: 373

Utvecklingen i fråga om finansiering av kostnad för boendet i olika förvaltningsformer har medfört att vissa skattemässiga konsekvenser inträtt, som påverkar kostnaderna för boendet. Den avdragsrätt för gäldränta, som ägare av småhus kan tillgodoräkna sig vid beskattning, ger en vid lika bostadsförhållanden lägre faktisk kostnad än t. ex. innehav av bostadsrätt. Enligt vår mening bör skattelagstiftningens utformning inte vara ägnad att påverka valet av förvaltningsform i bostaden. Produktionen av och förvaltningsformen för bostaden bör bestämmas enbart med hänsyn till rationaliseringar och kostnadspressande produktionsmetoder samt konsumentens krav på service och god bostadsmiljö.

Utskottet

Skuldränta är enligt svensk beskattningsrätt att anse som en vid inkomsttaxeringen avdragsgill kostnad. I den mån fråga är om ränta på lånat kapital, som investerats i förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet, rörelse, tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet är räntan avdragsgill enligt 22, 25, 29, 33 resp. 36 §§ kommunalskattelagen. Som avdragsgill utgift i förvärvskällan kapital behandlas enligt 39 § samma lag sådan räntekostnad som inte är att hänföra till annan förvärvskälla.

Motionerna I: 128 och II: 152 syftar till en begränsning av nu gällande rätt till skuldränteavdrag, medan motionerna I: 327 och II: 373 innehåller yrkande om att innehavare av bostadsrätt i beskattningshänseende skall jämföras med ägare av småhus. Motionärerna i sistnämnda motioner pekar på att den rätt till avdrag för skuldränta som denne kan tillgodoföra sig ger en vid lika bostadsförhållanden lägre faktisk boendekostnad än innehav av bostadsrätt.

En grundläggande princip i den svenska beskattningsrätten är att avdrag medges för samtliga kostnader för förvärvande och bibehållande av intäkter i förvärvskälla. Avdrag medges däremot inte för levnadskostnader och inte heller för kapitalavbetalning på skuld. Den som tar ett lån får alltså inte avdrag för amorteringar av lånet. Däremot är han berättigad till avdrag för därpå belöpande ränta. All skuldränta som inte kan hänföras till annan förvärvskälla än kapital är — som framgår av det nyss anförda — avdragsgill i denna förvärvskälla. Avdragsrätt föreligger oberoende av för vilket ändamål ett lån är avsett. Även räntor på lån som tagits för bestridande av rena privatutgifter eller för förvärv av kapitaltillgångar är således avdragsgilla. Det torde knappast kunna bestridas att ränta på en skuld, som en skattskyldig ådrar sig för bestridande av utgifter i viss förvärvskälla, i regel direkt eller indirekt är en kostnad för förvärvande av intäkter i denna förvärvskälla. Inte heller kan det anses strida mot svenska beskattningsprin-

ciper att en skattskyldig i förvärvskällan kapital får dra av de skuldräntor som inte hänför sig till annan förvärvskälla. Som intäkt av kapital beskattas nämligen varje ränteintäkt — oberoende av grunden för dess uppkomst — som inte är hänförlig till någon annan av den skattskyldiges förvärvskällor. Med den konstruktion intäktsbegreppet har i förvärvskällan kapital kan det alltså inte undvikas att också räntor som belöper på levnadskostnader och andra icke avdragsgilla utgifter blir avdragsgilla.

Utskottet kan inte dela den i motionerna I: 128 och II: 152 uttalade uppfattningen att man bör begränsa möjligheterna till skuldränteavdrag. Skatt bör — som utskottet i olika sammanhang framhållit — utgå efter förmåga. Av två skattskyldiga med lika stora inkomster har otvivelaktigt den med räntekostnader en lägre skattekraft än den utan sådana kostnader. Inte heller torde det vara möjligt att — som motionärerna antyder — slopa rätten till ränteavdrag enligt 39 § kommunalskattelagen. Det skulle nämligen innebära ett gynnande av alla dem som har möjlighet att uppta lån i andra förvärvskällor än kapital eller att betala sina utgifter kontant. Att angripa räntekostnadsavdraget i exempelvis förvärvskällorna rörelse eller jordbruksfastighet torde komma att leda till samma otillfredsställande resultat från rättvisesynpunkt och därtill vara förenat med närmast oöverstigligen tekniska och administrativa svårigheter. Härtill kommer att en regel som begränsar rätten till skuldränteavdrag torde behöva kompletteras med bestämmelser, som eliminerar eller åtminstone försvårar möjligheterna att överföra ränteavdraget till annan förvärvskälla. Såvitt utskottet kan bedöma torde det vara ytterst svårt att konstruera sådana bestämmelser, som är någorlunda lättillämpade och dessutom tillförlitliga från kontrollsynpunkt.

Vad särskilt angår förvärvskällan annan fastighet vill utskottet erinra om att den schablon för beräkning av intäkt av en- och tvåfamiljsfastigheter som tillämpas fr. o. m. 1968 års taxering, i vart fall när det gäller fastigheter med höga taxeringsvärden, upphäver eller motverkar den skatteeffekt som ett skuldränteavdrag med hänsyn till skatteprogressionen får i högre inkomstskikt.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 128 och II: 152.

Utskottet har slutligen att ta ställning till yrkandet i motionerna I: 327 och II: 373 att innehav av bostadsrätt skall i beskattningshänseende jämföras med innehav av småhus.

Bostad eller annan förmån av fastighet som tillkommer medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag i denna hans egenskap utgör inte skattepliktig intäkt för honom. I enlighet härmed får avdrag inte göras för medlemmens eller delägarens inbetalningar till föreningen eller bolaget eller för andra omkostnader som är förknippade med innehavet. Om medlemmen eller delägaren under hela eller större delen av beskattningsåret

upplåtit sin lägenhet till annan mot vederlag, räknas såväl vederlaget som värdet av den för egen del nyttjade bostaden som intäkt av kapital för medlemmen eller delägaren.

Motiven för en övergång från konventionell beräkning av inkomst av bostadsföretagens fastigheter till schablonmetod var i huvudsak desamma som åberopades vid införande av schablonmetoden för beräkning av inkomsten av villor. Övergången belingades således bl. a. av önskemålet att förenkla det omständliga deklarations- och uppgiftsförfarande som nödvändiggjorts av den konventionella metoden för intäktsberäkningen. Den enda tänkbara lösningen för att åstadkomma den önskvärda förenklingen ansågs därvid vara att tillämpa den schablonmässiga inkomstberäkningen på bostadsföreningen eller bostadsaktiebolaget i stället för att beskatta medlemmen eller delägaren. Verkningarna av en sådan schablon ansågs också vara gynnsamma i jämförelse med resultatet av den konventionella metoden.

Om man — som motionärerna önskar — vill ernå likställighet mellan villaägare och dem som bebor en fastighet tillhörig ett bostadsföretag, förutsätter detta en uppdelning av denna fastighets taxeringsvärde på de lägenheter, radhus eller kedjehus som ingår i fastigheten eller taxeringsenheten. Såvitt utskottet kan bedöma skulle en sådan uppdelning medföra väsentliga nackdelar i administrativt hänseende utan att på längre sikt medföra några nämnvärt lägre boendekostnader för bostadsrättsinnehavaren. På grund av det anförda och då ränta på lån som tagits för inköp av bostadsrättslägenhet är avdragsgill i förvärvskällan kapital anser utskottet sig böra avstyrka bifall till motionerna I: 327 och II: 373.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen avslår

- 1) motionerna I: 128 och II: 152
- 2) motionerna I: 327 och II: 373.

Stockholm den 25 mars 1969

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från f ö r s t a kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Lundström (fp), Yngve Nilsson (m), Sundin (cp), Wärnberg (s), Tage Johansson (s), Gösta Jacobsson (m), Tistad (fp) och Arne Pettersson (s); samt

från a n d r a kammaren: herrar Brandt (s), Engkvist (s), Vigelsbo (cp), fru Nettelbrandt (fp), herrar Kristenson (s), Nyström (s), Josefsson i Halmstad (s), Enarsson (m), Börjesson i Falköping (cp) och Green (s).

Reservation

av herr *Tage Johansson* (s), som ansett

dels att utskottet bort anföra följande:

Den i motionerna I: 128 och II: 152 väckta frågan om begränsning av möjligheterna till avdrag för skuldränta vid inkomstbeskattningen är en svårslöst och komplicerad fråga. De nuvarande bestämmelserna, som ger obegränsad rätt att göra avdrag för sådan ränta — oberoende av hur skulden uppkommit och hur stor den är — medför emellertid vissa konsekvenser som för många måste anses strida mot principerna om en rättvis och rimlig beskattning.

Den s. k. villabeskattningsutredningen som avlämnade sitt betänkande år 1966 behandlade denna fråga utifrån vissa andra utgångspunkter men ansåg att problemet om rätten till avdrag för gäldränta — i de fall denna hade karaktär av levnadskostnad — borde prövas i ett vidare sammanhang. Det finns enligt utskottets mening anledning att nu göra en dylik förutsättningslös utredning.

I motionerna I: 327 och II: 373 föreslås att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till sådan ändring av beskattningsreglerna att innehav av bostadsrätt jämföras med innehav av småhus.

Enligt utskottets uppfattning kan det med skäl ifrågasättas om inte en bostadsrättsfastighet bör beskattas enligt samma regler som en villa (f. n. 2 % av taxeringsvärdet), eftersom innehav av bostadsrätt i vissa andra avseenden kan jämföras med innehav av villa. För många bostadsföreningar är situationen den, att man inte kan tillgodogöra sig de möjligheter till avdrag för räntekostnader som finns eftersom dessa överstiger föreningens inkomster. Under sådana förhållanden kan varken föreningen som sådan eller bostadsrättsinnehavarna komma i åtnjutande av denna avdragsrätt.

Eftersom räntekostnaderna under alla förhållanden måste betalas av de enskilda bostadsrättsinnehavarna bör det vara rimligt att ifrågasätta avdragsrätt också i sin helhet kommer vederbörande till del. Utskottet är medvetet om att också denna fråga kan vara svårslöst, men anser att den bör bli föremål för utredning.

dels att utskottet bort hemställa,
under punkten 1,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 128 och II: 152 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning av frågan om en begränsning av de möjligheter till avdrag för skuldränta som skattelagstiftningen nu erbjuder,

under punkten 2,

att riksdagen med anledning av motionerna I: 327 och II: 373 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning i syfte att åstadkomma sådan ändring av beskattningsreglerna, att innehav av bostadsrätt jämställs med innehav av småhus.